

รายงานผลการใช้นวัตกรรม

การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ “การพัฒนาการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ผ่านแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น”
ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567
โดยใช้นวัตกรรมการเรียนรู้รูปแบบการสอนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Method)
ร่วมกับการบูรณาการประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
ตามหลักสูตรสถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา โรงเรียนบ้านปากน้ำ

นายนิพนธ์ ผูกพันธ์
ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ

โรงเรียนบ้านปากน้ำ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

รายงานนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (ประวัติศาสตร์)

1. ชื่อนวัตกรรมการเรียนรู้

การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ “การพัฒนาการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ผ่านแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น” ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โดยใช้นวัตกรรมการเรียนรู้รูปแบบการสอนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Method) ร่วมกับการบูรณาการประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ตามหลักสูตรสถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา โรงเรียนบ้านปากน้ำ

2. ผู้จัดทำนวัตกรรม

นายนิพนธ์ ผูกพันธ์ ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รายวิชา ประวัติศาสตร์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนบ้านปากน้ำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

3. ระยะเวลาดำเนินการ

1 พฤศจิกายน 2567 ถึง 31 มีนาคม 2568

4. ที่มาและความสำคัญ

หมู่บ้านปากน้ำ มีประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและวิถีชีวิตในชุมชนมาอย่างยาวนาน มีพิพิธภัณฑสถาน บ้านปากน้ำ เป็นแหล่งเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนเมื่ออดีตที่สำคัญ อันแสดงให้เห็นถึงร่องรอยความเจริญรุ่งเรืองของอารยธรรมมนุษย์ในอดีตกาลได้เป็นอย่างดี มีการขุดพบสิ่งสำคัญ เช่นพระพิฆเนศวร์ประติมากรรมหินทราย ศิลปะขอม ราวพุทธศตวรรษที่ 13 อายุประมาณ 1,300 ปี เครื่องปั้นดินเผา เสมาหินทราย พระพุทธรูปหินทราย ยุคทวารวดี ราวพุทธศตวรรษที่ 12 อายุประมาณ 1,200 ปี พิพิธภัณฑสถานบ้านปากน้ำแห่งนี้ได้รวบรวมจัดแสดงเครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพของชาวบ้านลุ่มน้ำบึงสระพังอย่างมากมาย อาทิ เครื่องมือดักสัตว์ที่แสดงถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นจำพวก คันหลุม ดั้งดักหนู แร้ว กบดักต่างๆ และอุปกรณ์จับสัตว์น้ำ เช่น ชนาง ลอบยีน ลอบนอน ข้อง เบ็ด อวน ฉมวก ตุ่ม สุ่ม สวก กรบ ไซ ลันดักปลาไหล อีจู้ ฯลฯ

ดังนั้นจึงได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ขึ้น เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์ผ่านแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นศึกษาถึงประเพณีและความเชื่อซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่นหมู่บ้านปากน้ำ จังหวัดอุบลราชธานี อีกทั้งสามารถเชื่อมโยงความรู้เรื่อง ประเพณีการแห่หลวงพ่อกอง 700 ปี โดยผ่านการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Method)

5. วัตถุประสงค์ของนวัตกรรม

7.1 เพื่อให้ผู้เรียนอธิบาย ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและวิถีชีวิตในชุมชน โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Method) ได้

7.2 เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ ประวัติศาสตร์แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ไปเผยแพร่ได้ถูกต้อง

7.3 เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของหมู่บ้านปากน้ำ บุ่งสะพัง จังหวัดอุบลราชธานี

6. กลุ่มเป้าหมาย

6.1 เชิงปริมาณ

ผลสัมฤทธิ์ทางการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รายวิชา ประวัติศาสตร์ เรื่อง การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ผ่านแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Method)

6.2 เชิงคุณภาพ

นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และนำองค์ความรู้มาใช้ตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน

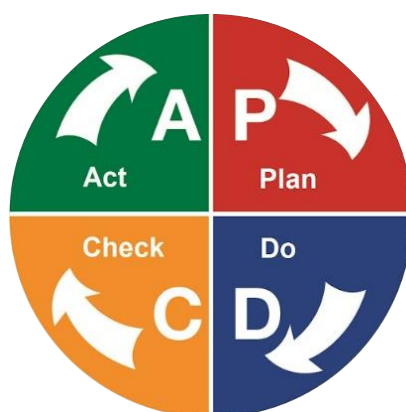
7. เครื่องมือที่ใช้

1. แบบสังเกตพฤติกรรมการตอบคำถามและการแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน
2. แบบสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม
3. แบบประเมินความพึงพอใจการเรียนรู้

8. กระบวนการพัฒนานวัตกรรม

วงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (PDCA) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. P : Plan คือ การวางแผน
2. D : Do คือ การดำเนินการ
3. C : Check คือ การตรวจสอบ
4. A : Act คือ การปรับปรุงแก้ไขการทำงาน

9. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Method)

ขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์ กรมวิชาการ (2545) ได้กล่าวถึงวิธีการทางประวัติศาสตร์ ว่ามีลำดับขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดประเด็นปัญหา

การกำหนดเป้าหมายหรือประเด็นคำถามที่ต้องการศึกษา แสวงหาคำตอบ (ศึกษาอะไร ช่วงเวลาไหน สมัยใดและเพราะเหตุใด)

ขั้นที่ 2 รวบรวมหลักฐาน

การค้นหาและรวบรวมหลักฐานประเภทต่างๆ ทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษรและไม่เป็นลายลักษณ์อักษรซึ่งได้แก่ วัตถุโบราณร่องรอยถิ่นที่อยู่อาศัยหรือการดำเนินชีวิต

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์และประเมินคุณค่าข้อมูล

การวิเคราะห์หลักฐาน (การตรวจสอบหลักฐาน การประเมินความน่าเชื่อถือการประเมินคุณค่าของหลักฐาน) และการตีความอย่างเป็นเหตุเป็นผลมีความเป็นกลางและปราศจากอคติ

ขั้นที่ 4 ตีความและสังเคราะห์

การสรุปข้อเท็จจริงเพื่อตอบคำถามด้วยการเลือกสรรข้อเท็จจริงจากหลักฐานอย่างเคร่งครัดโดยไม่ใช้ค่านิยมไปตัดสินพฤติกรรมของคนในอดีตโดยพยายามเข้าใจความคิดของคนในยุคนั้นหรือนำตัวเข้าไปอยู่ในยุคสมัยที่ตนศึกษา

ขั้นที่ 5 นำเสนอข้อมูล

การนำเสนอเรื่องที่ศึกษาและอธิบายได้อย่างสมเหตุสมผล โดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายมีความต่อเนื่องและน่าสนใจตลอดจนมีการอ้างอิงข้อเท็จจริงเพื่อให้ได้งานทางประวัติศาสตร์ที่มีคุณค่าและมีความหมาย

10. กระบวนการนำนวัตกรรมไปใช้

(โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Method))

ขั้นที่ 1 กำหนดประเด็นปัญหา (5 นาที)

1. ครูสนทนากับนักเรียนเรื่องประเพณีในท้องถิ่นของเรา แล้วพุดถึงประเพณีการแห่หลวงพ่อกอง จากนั้นครูก็เปิด Youtube เกี่ยวกับประเพณีแห่หลวงพ่อกอง ให้นักเรียนดู

2. ครูตั้งคำถามกับนักเรียนว่า การแห่หลวงพ่อกอง มีกิจกรรมอะไรบ้าง

3. ครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ในการร่วมขบวนแห่หลวงพ่อกอง เพื่อเชื่อมโยงกับการประดิษฐ์ทำรำ ให้นักเรียนฟัง

ขั้นที่ 2 รวบรวมหลักฐาน (10 นาที)

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน เพื่อศึกษาถึงประวัติของหลวงพ่อกอง เชื่อมโยงสู่ประเพณีการแห่หลวงพ่อกอง

2. นักเรียนสังเกตและตอบคำถาม

3. นักเรียนบันทึกสิ่งที่สำรวจและค้นหา นำมาเสนอแลกเปลี่ยนและพุดคุย

4. สรุปสิ่งที่นักเรียนสำรวจและค้นหา

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์และประเมินคุณค่าข้อมูล (5 นาที)

1. ครูนำสิ่งที่นักเรียนสำรวจและค้นหา มาเป็นหัวข้อในการเรียนรู้สอดแทรกองค์ความรู้ด้านอื่น ๆ เพื่อบูรณาการให้นักเรียนเกิดความรู้ในหลายมิติ

ขั้นที่ 4 ตีความและสังเคราะห์ (10 นาที)

1. ให้นักเรียนศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น แล้วนำความรู้ที่ได้รับสรุปเป็นผังความคิด

ขั้นที่ 5 นำเสนอข้อมูล (30 นาที)

1. ผู้เรียนนำเสนอผลงานของตนเอง โดยมีเพื่อนในชั้นเรียนร่วมแสดงความคิดเห็น และครูคอยให้คำแนะนำเพิ่มเติม เพื่อนำข้อคิดเห็นที่ได้ไปพัฒนาต่อยอดผลงานของตนเองต่อไป

11. ผลที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมาย

11.1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ร้อยละ 80 สามารถอธิบายประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและวิถีชีวิตในชุมชน โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Method) ได้

11.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ร้อยละ 80 นำความรู้ประวัติศาสตร์แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ไปเผยแพร่ได้ถูกต้อง

11.3 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 เกิดความภาคภูมิใจประวัติศาสตร์แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของหมู่บ้านปากน้ำ บุ่งสระพัง จังหวัดอุบลราชธานี

12. บทเรียนที่ได้รับ

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ร้อยละ 80 สามารถอธิบายประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและวิถีชีวิตในชุมชน โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Method) ได้ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ร้อยละ 80 นำความรู้ประวัติศาสตร์แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ไปเผยแพร่ได้ถูกต้อง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 เกิดความภาคภูมิใจประวัติศาสตร์แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของหมู่บ้านปากน้ำ บุ่งสระพัง จังหวัดอุบลราชธานี

13. เงื่อนไขความสำเร็จ

13.1 ผู้บริหาร ให้ความสำคัญและสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรม

13.2 คณะครูให้ความร่วมมือในการดำเนินการจัดกิจกรรม

13.3 ผู้เรียนให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นอย่างดี เคารพกฎกติกาที่ตกลงร่วมกัน ทำให้บรรยากาศในชั้นเรียนมีความสุข สนุกสนาน เป็นแรงเสริมในการกระตุ้นความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของผู้เรียน

13.4 สื่อนวัตกรรมมีความน่าสนใจ

13.5 ครูมีความพร้อมและความตั้งใจที่จะพัฒนาผู้เรียน

14. ภาพกิจกรรม

